

Klasyfikacja zawodów i specjalności - rys historyczny

Pierwsze próby klasyfikowania zawodów i specjalności występujących na polskim rynku pracy po II wojnie światowej miały miejsce w **1965 r.**, kiedy to ówczesny Komitet Pracy i Płac przygotował „Nomenklaturę zawodów i specjalności” (Wydawnictwo Katalogów i Cenników, Warszawa 1965). W wyniku zachodzących zmian w systemach organizacji pracy, wdrażania nowych technologii i rozwiązań technicznych, a co za tym idzie pojawienia się nowych zawodów i specjalności, po 16 latach obowiązywania Nomenklatury zawodów i specjalności przystąpiono do prac nad klasyfikowaniem zawodów. Prace nad opracowaniem klasyfikacji powierzone zostały Instytutowi Pracy i Spraw Socjalnych – ekspertom w dziedzinie zawodoznawstwa i rynku pracy.

Opracowana w 1981 roku klasyfikacja zawodów i specjalności liczyła 2610 zawodów/specjalności i weszła w życie na mocy zarządzenia Nr 47 Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 10 grudnia 1981 roku w sprawie wprowadzenia klasyfikacji zawodów i specjalności występujących w gospodarce narodowej - dokument nie był publikowany w Dzienniku Ustaw. Klasyfikacja z 1981 r. została wydana w formie książkowej przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (Wydawnictwa Akcydensowe, Warszawa 1983 r.). Wersja archiwalna publikacji dostępna jest w Głównej Bibliotece Pracy i Zabezpieczenia Społecznego z siedzibą w Warszawie, przy ul. Limanowskiego 23. Kolejne edycje klasyfikacji zawodów i specjalności były wydawane rozporządzeniem ministra właściwego do spraw pracy i publikowane w Dzienniku Ustaw.

Polska klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy począwszy **od 1995 roku opracowywana jest w oparciu o Międzynarodowy Standard Klasyfikacji Zawodów ISCO** przygotowany przez Międzynarodową Organizację Pracy (MOP). Do 2007 roku obowiązywał Standard ISCO-88 oraz ISCO-88 COM, a od roku 2010 – przyjęty został Standard ISCO-08. Standard ISCO rekomendowany przez Europejski Urząd Statystyczny (EUROSTAT) do stosowania w krajach Unii Europejskiej w badaniach statystycznych, dotyczących zmieniającego się rynku pracy. W Polskiej klasyfikacji z 2010 r., podobnie jak w ISCO-08, przyjęte zostały zmienione zasady klasyfikowania zawodów w grupach (wielkich, dużych, średnich i elementarnych); klasyfikacja rozbudowana została także m.in. o grupy zawodów kierowniczych. Klasyfikowanie odbywa się ze względu na poziom wymaganych kompetencji i treść wykonywanej pracy; poziomy kompetencji w ISCO-08 odnoszone są do poziomów wykształcenia, ale kompetencje określonego poziomu mogą też być nabywane na drodze uczenia się kursowego lub nieformalnego (w procesie wykonywania pracy zawodowej).

Zmiany wprowadzane w 2010 roku do polskiej klasyfikacji zawodów i specjalności służą usprawnianiu międzynarodowej informacji statystycznej. Układ strukturalny klasyfikacji z 2010 r. został dostosowany do nowego międzynarodowego standardu ISCO-08. Spójna ze Standardem ISCO-08 klasyfikacja zawodów i specjalności pozwala na prowadzenie badań, analiz i prognoz dotyczących rynku pracy oraz badań nad przemianami struktury społecznej i zawodowej w Polsce i na świecie. Znajduje zastosowanie w prowadzeniu polityki zatrudnienia na polskim i unijnym rynku pracy. Wykorzystywana jest także jako narzędzie pomocne do określania i realizacji polityki kształcenia i szkolenia zawodowego.

Wykaz rozporządzeń w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania, wydanych w latach: 1995-2012 poniżej:

Wydania archiwalne klasyfikacji (1995-2012):

1995 r. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 kwietnia 1995 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. Nr 48 z dnia 1995 r. poz. 253). Uzupełnieniem do rozporządzenia było V częściowe wydawnictwo książkowe, zawierające słownik zawodów oraz opisy zawodów/specjalności. **Klasyfikacja z 1995 r. liczyła 2 392 zawody/specjalności.**

2002 r. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. Nr 222 z dnia 20 grudnia 2002 r. poz. 1868. Część zawodów (w stosunku do 1995 r.) została wykreślona z uwagi na

zmieniający się rynek pracy, połączono także wiele zawodów wąskoprofilowanych. **Klasyfikacja z 2002 r. liczyła 1636 zawodów/specjalności.**

2004 r. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 grudnia 2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. Nr 265 z dnia 16 grudnia 2004 r. poz. 2644). Do Klasyfikacji dodano 88 nowych zawodów, skreślono 17 zawodów/specjalności. **Klasyfikacja z 2004 r. liczyła 1707 zawodów/specjalności.**

2007 r. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 czerwca 2007 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. Nr 106 z dnia 1 czerwca 2007 r. poz. 728). Do Klasyfikacji z 2007 r. dodano 63 nowe zawody /specjalności. **Klasyfikacja z 2007 r. liczyła 1770 zawodów/specjalności.**

2010 r. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. Nr 82 z dnia 17 maja 2010 r. poz. 537). Dostosowano układ klasyfikacji do nowego międzynarodowego standardu ISCO-08. Do KZiS z 2010 r. wprowadzono 564 nowe zawody/specjalności; zmieniono nazwy 74 zawodów; zastąpiono innymi nazwami 18 zawodów; wyodrębniono 110 zawodów/ specjalności z KZiS z 2007 r; wprowadzono nazewnictwo zawodów szkolnictwa zawodowego i zastosowano oznaczenie symbolem „S” zawodów szkolnych. **Klasyfikacja z 2010 r. liczyła 2360 zawodów/specjalności.**

2012 r. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 listopada 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. z dnia 19 listopada 2012 r. poz. 1268). Wprowadzono 6 nowych zawodów zasadniczej szkoły zawodowej, które zostały wprowadzone po 2010 r. do klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego Ministerstwa Edukacji Narodowej. **Klasyfikacja z 2012 r. liczyła 2366 zawodów/specjalności.**

2014 r. Obwieszczenie z dnia 24 lutego 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. z dnia 6 czerwca 2014 r. poz. 760). **Tekst jednolity Klasyfikacji zawierał 2366 zawodów/specjalności.**

Klasyfikacja zawodów i specjalności wydawana w latach: 2014 -2024:

2014 r. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. z 28 sierpnia 2014 r. poz. 1145). Rozporządzenie obowiązuje od 1 stycznia 2015 r. Do klasyfikacji z 2014 r. wprowadzono 148 nowych zawodów/ specjalności; wyodrębniono 10 zawodów szerokoprofilowych (łączy kilka lub kilkanaście specjalności, np. spawacz; lektor języka obcego, nauczyciel języka obcego, tłumacz itp.);wprowadzono we wszystkich grupach elementarnych pozycje „Pozostali....90, aby stworzyć możliwość klasyfikowania zawodów/specjalności, których nie można przyporządkować do konkretnych pozycji występujących w danej grupie elementarnej. **Klasyfikacja z 2014 r. liczyła 2443 zawody/specjalności.**

2016 r. Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 listopada 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. z 2016 r. poz. 1876). Do klasyfikacji z 2016 r. wprowadzono 12 nowych zawodów/ specjalności, w tym 5 nowych zawodów szkolnych; doprecyzowano nazwy 2 zawodów; dokonano zmiany w 5 pozycjach, poprzez oznaczenie symbolem „S”. **Klasyfikacja z 2016 r. zmieniona w 2016 r. liczyła 2455 zawodów/specjalności.**

2018 r. Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. z 2018 r.

poz. 227). **Klasyfikacja zawierała 2455 zawodów/specjalności. Rozporządzenie obowiązywało do dnia 31 grudnia 2021 r.**

2021 r. Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 listopada 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. z 2021 r. poz. 2285. Do klasyfikacji wprowadzono ponad 270 zmian, w tym m.in.: wprowadzono 90 nowych zawodów tzw. „rynkowych”, z 47 zawodów szkolnictwa branżowego; zmieniono nazwy 17 zawodów rynkowych oraz nazwy 4-ch grup elementarnych (tym samym zmiano nazwy pozycji „...90... Pozostali...”); usunięto symbol „s” z 25-ciu zawodów szkolnych (kształcenie w tych zawodach w systemie oświaty wygasło), zawody pozostają w KZiS, jako zawody rynkowe; oznaczono literą „s” 5 zawodów dotychczas ewidencjonowanych w KZiS, jako zawody rynkowe (w tych zawodach odbywa się kształcenie w systemie oświaty). Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2023 r., z wyjątkiem § 1 pkt 1, 10, 15 oraz 18, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z mocą od dnia 1 stycznia 2022 r. **Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2022 r. Klasyfikacja liczy łącznie: 2543 zawodów/specjalności.**

2022 r. Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 kwietnia 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. z 2022 r. poz. 853). **Klasyfikacja wprowadziła 6 nowych zawodów szkolnictwa branżowego.** Kształcenie w tych zawodach w systemie oświaty rozpoczęło się w roku szkolnym 2022/2023. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2023 r., z wyjątkiem § 1 pkt 1, 10, 15 oraz 18, które weszły w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z mocą od dnia 1 stycznia 2022 r. **Klasyfikacja liczy łącznie: 2 549 zawodów/specjalności.**

2024 r. Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 września 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. z 2024 r. poz.1372). Do klasyfikacji wprowadzono łącznie 23 zmiany, w tym: wprowadzono 5 zawodów tzw. „rynkowych”; 10 nowych zawodów szkolnictwa branżowego; 2 nowe zawody według nauczycielskich dziedzin nauki. Dodatkowo dokonana została zmiana nazwy: 1 grupy elementarnej (2512), w tym pozycji „...90... Pozostali...” usytuowanej w tej grupie; doprecyzowano nazwy 2 zawodów, dokonano 2-ch zmian o charakterze porządkowym polegających na: usunięciu symbolu „s” w 1 zawodzie: 817212 Mechanik-operator maszyn do produkcji drzewnej (kształcenia w systemie oświaty prowadzone do zakończenia cyklu kształcenia – czerwiec 2025 r.) oraz oznaczeniu symbolem „s” zawodu: 325515 Technik gospodarki odpadami (usytuowany w KZiS jako zawód rynkowy), (kształcenie w zawodzie rozpoczyna się w branżowej szkole II stopnia począwszy od roku szkolnego 2026/2027). **Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r. Klasyfikacja z 2024 r. liczy łącznie: 2565 zawodów/specjalności.**